

Programmål för specialutformat Samhällsvetenskapligt program – Global inriktning

Programmets syfte

Programmets syfte är att ge eleverna en såväl breddande som fördjupande samhällsvetenskaplig utbildning med särskilt fokus på hållbar utveckling och globala frågor. Eleverna får möjlighet att utveckla sina kunskaper om hur den globala samhällsutvecklingen förhåller sig till tidigare samhällens och kommande generationers utvecklingsmöjligheter. Utbildningen syftar speciellt till att ge kunskap om hållbar utveckling samt att utveckla redskap för att kunna formulera, analysera och lösa problem som berör politiska, ekologiska, sociala och ekonomiska frågor.

Utbildningen syftar vidare till att eleven ökar sin medvetenhet om det ömsesidiga förhållandet mellan olika aktörer i det globala samhället och utvecklar sina egna möjligheter att påverka utvecklingen på lokal, regional och global nivå. Genom att fördjupa elevens kunskaper och ge en helhetssyn på samhället förbereder programmet för fortsatta och fördjupande högskolestudier, samt för ett livslångt lärande.

Programmets karaktär och uppbyggnad

Dagens samhälle präglas av de globala överlevnadsfrågorna vilka är ämnesövergripande till sin karaktär. Detta medför att eleven utnyttjar kunskaper från olika kunskapsområden för att besvara frågor och lösa problem. En helhetssyn på utbildningen förutsätter att samhällsvetenskap, humaniora och även naturvetenskap samverkar och att frågeställningar belyses ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. Processen stärks och kvalitetssäkras i samverkan med universitet, högskola och det omgivande samhället.

Centralt i programmet är att eleven blir medveten om att det behövs en gedigen kunskapsgrund för att kunna känna igen problem och för att veta vilken ny kunskap som behövs för att lösa dem. Kärnämnenas innehåll ska anpassas till programmet genom val av stoff och arbetssätt. För att kunna beskriva, förklara, tolka och förstå faktakunskaper behöver eleven förvärva kunskap om metoder för problemlösning, modelltänkande och källkritik.

Centralt är också att programmet ska etablera och fördjupa elevernas vetenskapliga förhållningssätt. I detta ligger förmågan att använda begrepp och teorier som behandlar samhällsvetenskapliga företeelser, olika metoder samt pröva egna hypoteser. Eleverna tränas i att bli aktiva forskningskonsumenter.

Kärnämnen ger tillsammans med karaktärsämnen generell kompetens som bidrar till att ge eleven överblick och sammanhang. Exempel på kompetens som eleverna ska utveckla tillsammans med ämneskunskaper är att analysera komplexa samhällsfrågor, formulera problemlösningar på vetenskaplig grund samt att se konsekvenser av handlingsalternativ.

Elevens utveckling mot ett kritiskt, konstruktivt och vetenskapligt tänkande har en grund i såväl kärnämnen som karaktärsämnen.

Programmet ska ge eleven möjlighet att förvärva kunskap om människans livsvillkor vilket dels innebär kunskap om människan som individ och samhällsvarelse, dels om samhällets strukturer, aktiviteter och processer. Gemensamma karaktärsämnen inom programmet ska tillsammans med kärnämnen ge en innehållsmässig bredd i utbildningen och erbjuda kunskap inom många skilda områden med anknytning till samhällsvetenskap och humaniora. Detta ger eleven möjlighet att inhämta kunskaper om aktuella ekonomiska, politiska, religiösa och sociala förhållanden. Eleven ska också förvärva kunskap om den idéhistoriska bakgrunden till olika kulturarv i världen och olika samhällens grundläggande värderingar.

Att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt är en viktig del av utbildningen. Följande vetenskapliga perspektiv ska genom val av stoff och arbetssätt speglas i undervisningen: etiska, historiska, globala, naturvetenskapliga samt genusperspektiv och miljöperspektiv. Hållbar utveckling innefattar den ekologiska, sociala och den ekonomiska dimensionen.

Utbildningen ska behandla hur internationalisering och globalisering påverkar människor och livsmiljöer i Sverige och i olika delar av världen. Villkoren för en hållbar utveckling både miljömässigt, ekonomiskt och socialt är viktiga i detta sammanhang. Eleven ska utveckla sina kunskaper i internationell ekonomi, språk och kommunikation, freds- och säkerhetsfrågor samt konflikthantering. I vårt komplexa samhälle är en gemensam kärna av historisk kunskap angelägen för att visa hur människor skapat och påverkat sina livsbetingelser, samhällen och kulturer.

Inom kunskapsområdet språk och kommunikation ska det i utbildningen läggas stor vikt vid elevens förmåga att samarbeta och att formulera sig muntligt och skriftligt. Eleven ska också utveckla den kommunikativa kompetensen för att på olika sätt kunna formulera och kommunicera idéer och information samt för att kunna möta människor i skilda sammanhang. Eleven ges också möjlighet att utveckla sin kommunikativa kompetens genom vidare studier i engelska och andra språk som en förberedelse för internationella kontakter, studier och arbetsliv. Alla ämnen inom utbildningen ska bidra till att utveckla elevernas språkliga förmåga och till att informationsteknologi används som ett genomgående redskap för kommunikation.

Den kulturella mångfalden i dagens svenska samhälle gör att det behövs ökade kunskaper om olika kulturer. Utbildningen bidrar till en ökad förståelse av de samhällsprocesser som för samman människor från olika kulturer och etniska grupper. Eleven ges möjligheter att reflektera över det mångkulturella samhället och att orientera sig i den samhällsdebatt som förs omkring denna. En utgångspunkt i utbildningen är att ge eleverna egna erfarenheter av möten med människor med annan kulturell bakgrund för att skapa förståelse och respekt för andra folk, religioner och kulturer, och samtidigt ge insikt i och perspektiv på elevernas egen kultur och verklighet.

Skolans ansvar

Skolan ska ansvara för att eleven vid fullföljd utbildning:

- har tvärvetenskapligt perspektiv på hållbar utveckling samt verkar för en hållbar samhällsutveckling lokalt såväl som globalt,
- har skaffat sig kunskap och metoder som utvecklar förmågan att på vetenskaplig grund, och genom olika perspektiv, kritiskt analysera, värdera och ta ställning till företeelser och skeenden i samhället,
- har kunskap om vetenskapliga teorier, modeller och metoder,
- har utvecklat fördjupade kunskaper om människan som samhälls- och kulturvarelse ur ett lokalt och globalt perspektiv,
- kan söka, tolka och analysera information och lösa problem med hjälp av samhällsvetenskapliga metoder och IT,
- har utvecklat sin förmåga att kommunicera på svenska, engelska och andra språk i tal och skrift för att kunna påverka i samhället, bl.a. med hjälp av IT,
- har fördjupat sina kunskaper om det mångkulturella och globaliserade samhället,
- kan resonera om komplexa samhällsfrågor ur ett rättvise- och demokratiperspektiv,
- har getts möjligheter till möten med människor med olika kulturell bakgrund samt tillfällen att analysera, tolka och reflektera över individers och grupper handlande och möjligheter.